

Sygnatura akt XVIII C 72/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 20 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Szmytke

Protokolant: st. prot. sąd. Joanna Radzicka

po rozpoznaniu w dniu: 22.06.2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa: **A. M.**

przeciwko: **Sk. P. – Dyrektorowi Zakładu Karnego we W.**

o: **zapłatę**

1. Powództwo oddala.
2. Nie obciąża powoda kosztami niniejszego procesu.
3. Zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu - na rzecz adw. Ł. M. kwotę: 154,50 zł (w tym: opłata w kwocie 120 zł plus 23 %VAT tj. 34,50 zł) tytułem nieopłaconej przez zastępowaną stronę (powoda) pomocy prawnej – udzielonej jej przez wymienionego adwokata z urzędu.

/-/K. Szmytke

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym z dnia 29 września 2013 r. doprecyzowanym w piśmie z dnia 17 października 2013 r. powód A. M. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego we W. kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za niezapewnienie właściwej opieki medycznej. Wraz z pozwem powód złożył wniosek o zwolnienie go w całości od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w styczniu 2012 r. stwierdzono u niego rumień guzowaty oraz że jest nosicielem bakterii gronkowca. Z tego też powodu był hospitalizowany na Oddziale Wewnętrznym Szpitala w N., a następnie na Oddziale Reumatologicznym w Szpitalu w K.. Powód zaznaczył, że w trakcie tych pobytów podjęto względem niego szereg działań leczniczych, które pozwoliły na powstrzymanie choroby. Z uwagi jednak na osadzenie powoda w 2013 r. w Zakładzie Karnym zostało przerwane jego leczenie. Sugeruje się powodowi, że został wyleczony. W jego zaś ocenie gronkowca złocistego można jedynie zaleczyć, a nie całkowicie wyleczyć. Powód podkreślił, że z dnia na dzień czuje się coraz gorzej. Ma objawy takie jak przed stwierdzeniem choroby. Ma obrzęki na stopach, bóle nóg z opuchlizną i gorączkę. Lekarz te objawy bagatelizuje przepisując mu tylko tabletki przeciwbólowe. Cała ta sytuacja źle wpływa na powoda. Stał się bardzo nerwowy, co przekłada się na jego bezsenność. Powód zaznaczył też, że leczył się w Szpitalu (...) w O. (k. 1 – 2, k. 3 i k. 11).

Postanowieniem z dnia 02 grudnia 2013 r. zwolniono powoda od kosztów sądowych w części, tj. od opłaty od pozwu, oddalając wniosek w pozostałym zakresie (k. 18 – 19).

W piśmie z dnia 12 grudnia 2013 r. powód wniósł o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu (k. 23). Wniosek ten został oddalony postanowieniem z dnia 16 maja 2014 r. (k. 40 – 42), a zażalenie powoda na to orzeczenie zostało

oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 września 2014 r., sygn. akt I ACz 1458/14 (k. 65 – 67).

W odpowiedzi na pozew z dnia 19 listopada 2014 r. pozwany Skarb Państwa – Dyrektor Zakładu Karnego we W. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na swoją rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany podniósł, że wszystkie czynności lecznicze wykonywane w okresie pobytu powoda w Zakładzie Karnym we W. były zgodne z zasadami sztuki medycznej, a powód miał w jednostce zapewnioną właściwą i zgodną z przepisami opiekę lekarską. Z ostrożności pozwany wskazał, że pozwany nie wykazał ani nawet nie uprawdopodobnił nie tylko domniemanej szkody, ale również jej wysokości i związku przyczynowego (k. 83 – 88).

Na rozprawie w dniu 15 stycznia 2015 r. powód złożył wniosek o przyznanie mu pełnomocnika z urzędu. Jeszcze na tej samej rozprawie zostało wydane postanowienie, w którym powodowi przyznano pełnomocnika z urzędu (k. 115 i k. 119).

W piśmie z dnia 26 lutego 2015 r. pełnomocnik powoda podtrzymując żądanie zasądzenia kwoty 100.000 zł wskazał, iż powód domaga się dodatkowo odsetek ustawowych od tej kwoty od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Dodatkowo w przedmiotowym piśmie wniesiono o obciążenie pozwanego w całości kosztami procesu, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa adwokackiego, a nadto o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu (k. 137 – 138).

Na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r. pełnomocnik powoda podtrzymując dotychczasowe stanowisko, w tym w zakresie przyznania mu kosztów udzielonej powodowi z urzędu pomocy prawnej oświadczył jednocześnie, iż koszty tej pomocy nie zostały pokryte nawet w części (k. 341).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód A. M. urodzony w dniu (...) od dnia 12 stycznia 2013 r. rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności, której koniec przypadał na dzień 07 stycznia 2015 r.

W trakcie odbywania kary w Zakładzie Karnym we W. powód przebywał w okresach: od dnia 24 stycznia do dnia 13 lutego 2013 r., od dnia 03 lipca 2013 r. do dnia 14 stycznia 2014 r. i od dnia 22 stycznia 2014 r.

Dowód: zaświadczenie z dnia 07 marca 2014 r. (k. 37), karty informacyjne leczenia szpitalnego (k. 100 – 106)

Powód z uwagi na nieprawidłową osobowość już od 24 roku życia korzystał z krótkoterminowej doraźnej pomocy psychiatrycznej. Z dokumentacji medycznej wynika, że powód w Szpitalach (...) w M. i G. przebywał w okresach: od dnia 25 stycznia do dnia 14 lutego 2002 r., od dnia 10 lutego do dnia 24 marca 2004 r., od dnia 31 lipca do dnia 05 sierpnia 2011 r., od dnia 23 października do dnia 31 października 2012 r. i od dnia 04 listopada do dnia 27 listopada 2012 r. W trakcie tych pobytów u powoda rozpoznawano zaburzenia adaptacyjne w osobowości niedojrzalej, lekki epizod depresyjny, osobowość nieprawidłową oraz dysocjacyjne zaburzenia pamięci. W karcie informacyjnej dotyczącej ostatniego pobytu powoda w szpitalu psychiatrycznym stwierdzono, że w trakcie tego pobytu nie potwierdzono zaburzeń poznawczych, nie stwierdzono też zaburzeń psychotycznych, obniżonego nastroju czy myśli samobójczych. Powód został wypisany w stanie ogólnym dobrym z zaleceniem okresowej kontroli w (...).

Po rozpoczęciu odbywania kary pozbawienia wolności powód skarżył się na problemy ze snem. W dniu 04 lutego 2013 r. i w dniu 28 lutego 2013 r. był konsultowany przez lekarzy psychiatrów. W trakcie tych konsultacji nie zgłaszał jednak żadnych dolegliwości. Stwierdzał, że na razie jest zdrowy psychicznie, uskarżając się przede wszystkim na bóle nóg. Również w trakcie dalszego pobytu powód korzystał z konsultacji lekarza psychiatry. W zakładach karnych jest możliwość korzystania z porad psychologa, o ile tylko osadzeni zgłaszają taką potrzebę bądź potrzeba taka zostanie stwierdzona przez służby więzienne.

Z przeprowadzonych badań i obserwacji wynika, że powód ma cechy osobowości nieprawidłowej, dotyczące głównie sfery emocjonalno – motywacyjnej struktury osobowości; obniżony krytycyzm w stosunku do swojego zachowania i słabość uczuć złożonych. U powoda stwierdza się podejmowanie działań nieprzemyślanych, nieumiejętność wyciągania wniosków ze swoich dotychczasowych doświadczeń, brak trwałych związków emocjonalnych z innymi osobami, brak prawidłowo wykształconej hierarchii wartości norm etycznych i moralnych.

Osobowość powoda została ukształtowana w wyniku braku właściwej opieki rodzicielskiej, introjeckji nieprawidłowych wzorców zachowań społecznych oraz na skutek przebywania w grupie zdemoralizowanych rówieśników. Następstwem osobowości nieprawidłowej są bardzo często zaburzenia adaptacyjne – w sytuacji silnego stresu powód reaguje wzmożeniem lęku, napięcia, obniżeniem nastroju, co ma związek z deficytami w umiejętnościach radzenia sobie i samoregulacji, w sytuacjach życiowo trudnych, które są typowymi trudnościami w zaburzeniach osobowości.

Rozpoznane u powoda zaburzenia zachowania występowały już przed pobytem w Zakładzie Karnym we W. i nie mają one związku z oddziaływaniami służby więziennej i faktem izolacji więziennej, a jedynie z nasileniem niektórych objawów. Objawy, na które cierpiał powód, w tym również dysocjalne zaburzenia pamięci mogły być spowodowane zwiększeniem lęku przed toczącymi się postępowaniami sądowymi i ich możliwymi konsekwencjami, a także zwiększeniem poziomu stresu na skutek problemów osobistych i stanowią reakcje obronne. Funkcje poznawcze powoda nie ulegają istotnym odchyleniom i są adekwatne do poziomu jego wykształcenia.

Obecny stan zdrowia psychicznego powoda wskazuje, że zaburzenia jego zachowania są pochodną zaburzeń zachowania w okresie rozwojowym z nieprawidłową socjalizacją. Ogólny stan psychiczny powoda od momentu rozpoczęcia odbywania kary w styczniu 2013 r. jest stabilny i nie uległ pogorszeniu. Działania podejmowane w tym okresie przez więzienną służbę zdrowia były i są prawidłowe.

Dowód: dokumentacja medyczne, w tym książeczki zdrowia osadzonego (w załączeniu do akt głównych), zeznania świadka R. M. (elektroniczny protokół z rozprawy z dnia 02 kwietnia 2015 r. – k. 161 – 163 – nagranie k. 165), opinia psychiatryczno – psychologiczna z dnia 12 grudnia 2015 r. (k. 212 – 223), ustne wyjaśnienia biegłego – specjalisty psychiatrii – dr n. med. J. T. złożone na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r. (protokół elektroniczny z rozprawy z dnia 22 czerwca 2017 r. – k. 338 – 339 – nagranie k. 342), ustne wyjaśnienia biegłej psycholog mgr A. K. złożone na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r. (protokół elektroniczny z rozprawy z dnia 22 czerwca 2017 r. – k. 339 – 340 – nagranie k. 342)

Także jeszcze przed rozpoczęciem odbywania kary pozbawienia wolności powód w dniu 19 stycznia 2012 r. został przyjęty na Oddział Chorób Wewnętrznych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej im. doktora K. H. w N.. Tam rozpoznano u niego rumień guzowaty i zapalenie skórne podudzia gronkowcowe. W trakcie tego pobytu pobrano posiew ze skóry podudzia – pierwszy wynik z dnia przyjęcia był dodatni – gronkowiec złocisty o szerokiej lekowrażliwości. Ponowny wymaz z dnia następnego był już jednak jałowy. W dniu 25 stycznia 2012 r. powód został przekazany na Oddział Reumatologiczny (...) Publicznego Zespołu (...) w K., gdzie przebywał do dnia 06 lutego 2012 r. Został wypisany z zaleceniem przyjmowania określonych leków i pozostawianiem pod kontrolą lekarza rodzinnego i poradni reumatologicznej. Poza jedynym przypadkiem zaraz po przyjęciu do Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej im. doktora K. H. w N. nigdy u powoda nie stwierdzono obecności bakterii gronkowca. Stosowane wówczas leczenie było zatem skuteczne.

W dacie rozpoczęcia przez powoda odbywania kary pozbawienia wolności jego stan zdrowia somatycznego był bardzo dobry. U powoda nie stwierdzono żadnego czynnego przewlekłego procesu chorobowego, nie otrzymywał przewlekle żadnych leków z powodu zapalenia stawów lub rumienia guzowatego.

Powód po rozpoczęciu odbywania kary wielokrotnie korzystał z konsultacji lekarskich, w tym konsultacji reumatologicznych. Powód skarżył się przede wszystkim na bóle kończyn dolnych. Powodowi zlecane były także

różnorakie badania. W trakcie przeprowadzanych konsultacji nigdy nie stwierdzono jednak u powoda czynnej postaci choroby. Powodowi przepisywano leki mające niwelować zgłaszane przez niego dolegliwości bólowe.

Od rozpoczęcia odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności w organizmie powoda nie istnieje zakażenie gronkowcem. Nie ma zatem wskazań do jego leczenia. Brak jest też podstaw do rozpoznania przewlekłego zakażenia lub nosicielstwa gronkowcem. Przez cały okres pobytu w Zakładzie Karnym i aresztach śledczych powód miał dostęp do opieki lekarskiej i otrzymywał leki zgodnie z zasadami sztuki lekarskiej. Podawane doraźnie leki przeciwbólowe lub przeciwzapalne były ordynowane wyłącznie na podstawie subiektywnych dolegliwości powoda. Leczenie powoda w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności było prawidłowe i zgodne z zasadami sztuki lekarskiej, a świadczona na jego rzecz opieka medyczna miała charakter ponadstandardowy.

Dowód: dokumentacja medyczna, w tym książeczki zdrowia osadzonego (w załączeniu do akt głównych), opinia biegłego – specjalisty chorób wewnętrznych i pulmonologii dr n. med. M. W. z dnia 03 września 2016 r. (k. 253 – 256) wraz z uzupełniającą opinią tego biegłego z dnia 22 stycznia 2017 r. i ustnymi wyjaśnieniami złożonymi na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r. (protokół elektroniczny z rozprawy z dnia 22 czerwca 2017 r. – k. 340 – 341 – nagranie k. 342)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych powyżej dokumentów, w tym przede wszystkim dotyczących stanu zdrowia powoda i świadczonych na jego rzecz pomocy lekarskiej, a także opinii biegłych: psychiatry, psychologa i specjalisty chorób wewnętrznych.

Dokumenty załączone do akt sprawy nie były przez strony kwestionowane, a Sąd nie znalazł podstaw, aby podważać ich moc dowodową z urzędu.

Zeznania świadka R. M. tylko częściowo okazały się pomocne dla poczynienia istotnych dla sprawy ustaleń. Świadek ten przyznał bowiem, że w okresie istotnym dla sprawy nie udzielał powodowi świadczeń zdrowotnych w Zakładzie Karnym we W., a swoją wiedzę co do udzielanych powodowi świadczeń posiada wyłącznie z dokumentacji medycznej, którą przeglądał. Zeznania świadka były zatem przydatne wyłącznie w zakresie w jaki zeznał, iż w każdym Zakładzie Karnym jest możliwość skorzystania z porady psychologa, o ile potrzeba takiej porady zaistnieje.

Przed przejściem do oceny sporządzonych w niniejszej sprawie opinii na początku należy podkreślić, iż opinia biegłego podlega ocenie jak każdy inny dowód, według art. 233 § 1 k.p.c. Specyfika oceny tego dowodu wyraża się jednak w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych. W istocie zatem ocena ta jest dokonywana w oparciu o takie kryteria jak: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07 listopada 2000 r., sygn. akt I CKN 1170/98, Lex nr 46096 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., sygn. akt V CKN 1354/00, Lex nr 77046).

Dokonując w oparciu o wskazane powyżej kryteria oceny sporządzonych w niniejszej sprawie opinii i to zarówno psychiatryczno – psychologicznej, jak i opinii biegłego z dziedziny chorób wewnętrznych, popartych wyjaśnieniami biegłych złożonymi na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r., a w przypadku biegłego z dziedziny chorób wewnętrznych także opinią uzupełniającą z dnia 22 stycznia 2017 r., Sąd doszedł do przekonania, że stanowią one przydatny i rzetelny materiał dowodowy.

W pisemnej opinii psychiatryczno – psychologicznej z dnia 12 grudnia 2015 r. sporządzonej przez specjalistę psychiatrii dr n. med. J. T. i psychologa mgr A. K., biegli po przeprowadzeniu badania powoda i przeanalizowaniu dokumentacji medycznej, nie tylko dokonali oceny stanu zdrowia psychicznego powoda, ale także oceny wpływu na ten stan pobytu powoda w Zakładzie Karnym i prawidłowości podejmowanych względem niego przez więzienną służbę zdrowia działań. Ogólna konkluzja biegłych sprowadzała się do stwierdzenia, że od stycznia 2013 r., kiedy to powód rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności stan jego zdrowia psychicznego jest stabilny i nie uległ pogorszeniu, a działania podejmowane w tym zakresie przez więzienną służbę zdrowia były i są prawidłowe.

Pełnomocnik powoda uwagi i pytania do pisemnej opinii psychiatryczno – psychologicznej zgłosił w piśmie z dnia 03 lutego 2016 r. (k. 244 – 245). Do uwag i pytań pełnomocnika powoda biegli ustosunkowali się w wyjaśnieniach złożonych na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r., podtrzymując jednocześnie swoją pisemną opinię. Wyjaśnienia biegłych Sąd uznał za przekonujące i wystarczające, aby ostatecznie uznać sporządzoną przez nich opinię za przydatną do poczynienia istotnych dla sprawy ustaleń.

Z kolei biegły specjalista chorób wewnętrznych w pisemnej opinii z dnia 03 września 2016 r. w sposób niezwykle szczegółowo analizując przedłożoną dokumentację medyczną dotyczącą powoda, w tym obejmującą opiekę medyczną świadczoną mu w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, jednoznacznie stwierdził, iż wbrew twierdzeniom powoda nie ma żadnych podstaw, aby uznać iż w jego organizmie istnieje zakażenie gronkowcem wymagające leczenia, a także, że leczenie podejmowane w Zakładzie Karnym we W. było prawidłowe i zgodne z zasadami sztuki lekarskiej. Co istotne biegły w swojej opinii podkreślił, iż powód był wielokrotnie konsultowany reumatologicznie i nigdy nie stwierdzono u niego czynnej postaci choroby.

Pełnomocnik powoda uwagi do pisemnej opinii internisty zgłosił w piśmie z dnia 04 października 2016 r. Do tych uwag biegły ustosunkował się w uzupełniającej opinii z dnia 22 stycznia 2017 r. (k. 297). Po jej sporządzeniu pełnomocnik powoda w piśmie z dnia 20 lutego 2017 r. (k. 308 – 309) wniósł o wezwanie biegłego na rozprawę, załączając przy tym pytania do biegłego. Do pytań tych i uwag biegły ustosunkował się w wyjaśnieniach złożonych na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r. Biegły w złożonych wyjaśnieniach nie tylko odniósł się do uwag pełnomocnika powoda, ale przede wszystkim podtrzymując swoją pisemną opinię podkreślił, iż powodowi w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności została zapewniona opieka medyczna w wymiarze ponadstandardowym. Również wyjaśnienia biegłego internisty okazała się kompletne i jasne, czyniąc tym samym sporządzoną przez niego opinię wiarygodnym materiałem dowodowym.

Wymaga podkreślenia, że ostatecznie po złożeniu przez biegłych wyjaśnień na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r. pełnomocnik powoda nie zgłaszał już zastrzeżeń do sporządzonych przez nich opinii, ani żadnych dalszych wniosków dowodowych.

Dodatkowo trzeba także zaznaczyć, że na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r. Sąd pominął dowód z przesłuchania powoda. Powodowi, który zakończył już odbywanie kary pozbawienia wolności, zostało bowiem doręczone wezwanie na rozprawę zawierające pouczenie, iż niestawiennictwo będzie skutkowało pominięciem dowodu z jego przesłuchania. W tych okolicznościach zastosowano zatem rygor, o którym powód został pouczony.

Mając powyższe na uwadze Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł. Podstaw dla dochodzonego roszczenia powód upatrywał w niezapewnieniu mu właściwej opieki medycznej w trakcie odbywania przez niego od dnia 12 stycznia 2013 r. kary pozbawienia wolności, przez co miało dojść do pogorszenia jego stanu zdrowia. W ocenie bowiem powoda nie był on właściwie leczony na gronkowca złocistego, którego zakażenie zostało u niego wykryte jeszcze przed rozpoczęciem odbywania kary pozbawienia wolności. Nadto zdaniem powoda brak właściwego leczenia miał wpływ na jego nerwowość i bezsenność.

Uwzględniając okoliczności faktyczne, w których powód upatrywał swojej krzywdy, zgłoszone przez niego roszczenie o zadośćuczynienie należy ocenić przez pryzmat uregulowań wynikających z przepisów art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., a także art. 417 k.c. w zw. z art. 445 k.c.

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa,

artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Jak stanowi natomiast art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie o odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Z treści powołanego przepisu wynika, że przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie są: istnienie dobra osobistego, zagrożenie lub naruszenie tego dobra i bezprawność zagrożenia lub naruszenia. Przy czym pierwsze dwie przesłanki musi udowodnić powód, natomiast pozwany może bronić się tym, że nie działał bezprawnie (por. Księżak Paweł. Komentarz do art. 24 Kodeksu cywilnego. Księżak Paweł (red.), Pyziak-Szafnicka Małgorzata (red.), Giesen Beata, Katner Wojciech Jan, Lewaszkiewicz-Petrykowska Biruta, Majda Rafał, Michniewicz-Broda Ewa, Pajor Tomasz, Promińska Urszula, Robaczyński Wojciech, Serwach Małgorzata, Świdorski Zbigniew, Wojewoda Michał. Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna. Lex, 2014 r., nr 170638; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2013 r., sygn. akt IV CSK 270/12, Lex nr 1311688; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 kwietnia 2015 r., sygn. akt I ACa 1621/14, Lex nr 1680020). Pojęcie bezprawności, o której mowa w powołanym przepisie rozumiane jest szeroko jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym, przez który należy rozumieć jednak nie tylko ustawodawstwo, ale również obowiązujące w społeczeństwie zasady współżycia społecznego. W orzecnictwie przyjmuje się, że bezprawne jest działanie naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności, usprawiedliwiających takie działanie. Przy czym do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych na ogół zalicza się: działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa; wykonywanie prawa podmiotowego; zgodę pokrzywdzonego (z zastrzeżeniem uchylenia jej skuteczności w niektórych przypadkach); działania w ochronie uzasadnionego interesu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2015 r., sygn. akt II CSK 317/14, Lex nr 1667716 i powołane tam orzeczenie).

Z kolei z art. 448 k.c. wynika, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. W orzecnictwie Sądu Najwyższego dominujący jest pogląd, który Sąd podziela, że przesłanką odpowiedzialności przewidzianej w powołanym art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego. Wina ta powinna zaś być kwalifikowana jako wina umyślna lub rażące niedbalstwo (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2007 r., sygn. akt III CSK 358/06, Lex nr 277289 i powołane tam judykaty; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2013 r., sygn. akt I CSK 66/13, Lex nr 1522074; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r., sygn. akt IV CSK 188/13, Lex nr 1444338; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt I CSK 148/13, Lex nr 1523346). Przy czym trzeba podkreślić, iż zastosowanie art. 448 k.c. jest fakultatywne, nawet bowiem po ustaleniu zawinionego działania sprawcy naruszenia zasądzenie odpowiedniego zadośćuczynienia zależy od oceny sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 r., sygn. akt V CSK 109/11, Lex nr 1168724).

W myśl zaś art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Zadośćuczynienie w takich przypadkach zgodnie z art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. przyznawane jest w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia.

W judykaturze trafnie zwraca się uwagę, że wymóg zapewnienia godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych obowiązków demokratycznego państwa prawnego (por. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 r., sygn. akt V CSK 431/06, Lex nr 255593). Wymóg taki wynika zaś zarówno z przepisów prawa międzynarodowego, jak i przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r.

Zgodnie z art. 102 ustawy z dnia 06 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (dalej jako k.k.w.) jednym z podstawowych praw przysługujących skazanym jest prawo do świadczeń zdrowotnych odpowiednich ze względu na zachowanie zdrowia. Tym samym skazanym zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne (art. 115 § 1 k.k.w.). Natomiast szczegółowe warunki, zakres i tryb udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności zostały określone w wydanym na podstawie art. 115 § 9 k.k.w. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności.

Przenosząc poczynione powyżej uwagi na grunt dokonanych w niniejszej sprawie ustaleń, należy podkreślić, iż stawiane przez powoda zarzuty, co do rzekomych nieprawidłowości w jego leczeniu w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym we W., nie znalazły potwierdzenia. Gołosłowne okazały się twierdzenia powoda o tym, że jest zakażony gronkowcem złocistym i powinien być na niego leczony. Z opinii biegłego internisty w sposób jednoznaczny wynika bowiem, że powód nie jest nosicielem gronkowca, którego leczenie zostało skutecznie zakończone jeszcze przed rozpoczęciem odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności. Wbrew zatem oczekiwaniom powoda nie mógł być w Zakładzie Karnym leczony na gronkowca, skoro nie było podstaw do rozpoznania u niego przewlekłego zakażenia czy nosicielstwa tej bakterii. Wymaga zaznaczenia, że z załączonej do akt sprawy dokumentacji medycznej wynika, że powód w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności wielokrotnie korzystał ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez różnych specjalistów, w tym kilkakrotnie był konsultowany przez specjalistów z dziedziny reumatologii. Był także poddawany różnym badaniom. Biegły dokonując analizy tej dokumentacji nie znalazł jakichkolwiek podstaw, aby zakwestionować prawidłowość udzielanych powodowi świadczeń zdrowotnych. Należy dostrzec, iż biegły w trakcie składania zeznań na rozprawie w dniu 22 czerwca 2017 r. wprost stwierdził, że powodowi została zapewniona ponadstandardowa opieka medyczna. Subiektywne zatem przekonanie powoda o tym, że jest zakażony gronkowcem i powinien być na niego leczony, nie znalazło żadnego potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym. Nie znalazło również potwierdzenia twierdzenie powoda, że od rozpoczęcia odbywania przez niego kary pozbawienia wolności uległ pogorszeniu jego stan zdrowia psychicznego oraz, że wpływ na to miały działania podejmowane przez więzienną służbę zdrowia czy raczej brak tych działań. Biegły w opinii psychiatryczno – psychologicznej jednoznacznie stwierdził, że ogólny stan psychiczny powoda od momentu rozpoczęcia odbywania kary w styczniu 2013 r. jest stabilny i nie uległ pogorszeniu, a działania podejmowane w tym okresie przez więzienną służbę zdrowia były i są prawidłowe. Zaburzenia w zachowaniu powoda – jak wskazali biegły – są natomiast pochodną zaburzeń w okresie rozwojowym z nieprawidłową socjalizacją. Także zatem te zarzuty stawiane przez powoda nie znalazły potwierdzenia.

Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, iż powód nie wykazał ani naruszenia jego dóbr osobistych, ani niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej przez pozwanego Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego we W., w trakcie odbywania przez niego kary pozbawienia wolności. Tym powództwo o zasądzenie zadośćuczynienia jako niezasadne podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt. 1 wyroku.

W pkt 2 wyroku Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążenia powoda kosztami procesu. Mając na uwadze subiektywne przekonanie powoda o przysługującym mu roszczeniu, a także jego sytuację osobistą i majątkową, w tym posiadanie znacznego zadłużenia z tytułu alimentów, co wynika z akt komorniczych załączonych do sprawy, Sąd uznał, iż w sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, o którym mowa w powołanym art. 102 k.p.c.

Z kolei w pkt. 3 wyroku Sąd na podstawie § 2 ust. 1 i 3 w zw. z § 11 § 1 pkt 25, § 19 pkt 1 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przyznał adwokatowi powoda ustanowionemu z urzędu łącznie kwotę 154,50 zł, na którą składa się kwota wynagrodzenia 120 zł powiększona o podatek od towarów i usług w kwocie 34,50 zł.

/-/ K. Szmytke